ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O ODNOSIH REPUBLIKE SLOVENIJE S SLOVENCI ZUNAJ NJENIH MEJA

PREDLOG

EVA: 2026-1537-0001

I. UVOD

1. Ocena stanja in razlogi za sprejetje predloga zakona

Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (ZORSSZNM) v 85. členu ureja trajne priznavalnine repatriiranim osebam, ki so s svojim dolgoletnim delom pomembno prispevale k ohranjanju slovenskega jezika, kulture in identitete med Slovenci zunaj Republike Slovenije. Zakon za posamezne skupine upravičencev pooblašča Vlado, da z uredbo podrobneje določi pogoje, postopek in višino priznavalnin. Institut ni socialni transfer, temveč posebno javno priznanje za življenjsko delo in zasluge pri ohranjanju slovenstva zunaj meja Republike Slovenije. Namenjen je predvsem posameznikom, ki so dolga leta opravljali dejavnosti v korist slovenske narodne skupnosti brez plačila.

Do spremembe zakona v letu 2010 je drugi odstavek 85. člena ZORSSZNM določal, da Republika Slovenija dodeli posebne trajne priznavalnine učiteljem in učiteljicam slovenskega dopolnilnega pouka, ki za poučevanje niso prejemali plačila. Upravičenci do trajne priznavalnine so bili vsi učitelji in učiteljice slovenskega dopolnilnega pouka, ki so delo opravljali brezplačno. Krog upravičencev je bil zožen z novelo leta 2010, ki je določila, da so do trajne priznavalnine upravičene le osebe s statusom repatriirane osebe, ki izpolnjujejo starostni pogoj 70 let in so vsaj 15 let poučevale slovenski dopolnilni pouk v zamejstvu in po svetu ter za svoje delo niso prejemale plačila, za podrobnejšo ureditev pogojev in postopka za pridobitev ter višino trajne priznavalnine pa predvidela sprejem vladne uredbe.

Institut trajne priznavalnine je namenjen priznanju izjemnega in dolgotrajnega prispevka posameznikov k ohranjanju slovenskega jezika, kulture in narodne identitete med Slovenci zunaj Republike Slovenije. Temeljni cilj zakona je skrb Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter spodbujanje dejavnosti, ki zagotavljajo ohranjanje in razvoj slovenstva zunaj njenih meja. Učitelji slovenskega jezika in slovenskega dopolnilnega pouka v zamejstvu in po svetu imajo pri uresničevanju tega cilja posebej pomembno vlogo. Prav prek njihovega dela se med mlajšimi generacijami ohranjajo znanje slovenskega jezika, kulturna pripadnost ter zavest o pripadnosti slovenskemu narodu. Njihov prispevek je po svoji vsebini in družbenem pomenu enak ne glede na to, ali imajo status repatriirane osebe ali ne. Pogoj repatriiranosti sam po sebi ni povezan z obsegom, kakovostjo ali pomenom dela, ki ga je posameznik opravljal na področju poučevanja slovenskega jezika. Status repatriirane osebe označuje poseben pravni položaj posameznika, medtem ko je namen trajne priznavalnine priznanje zaslug za ohranjanje slovenskega jezika in identitete. Zato ocenjujemo, da je razlikovanje med učitelji zgolj na podlagi njihovega statusa repatriirane osebe vodilo do neenake obravnave oseb, ki so opravile vsebinsko primerljivo ali celo enako delo v korist slovenskih skupnosti zunaj Republike Slovenije.

Uredba o trajnih priznavalninah učiteljem slovenskega dopolnilnega pouka kot bistvena merila določa starost upravičenca, dolžino opravljanja pouka ter dejstvo, da je bilo delo opravljano brez plačila. Ta merila neposredno odražajo prispevek posameznika k ohranjanju slovenstva, medtem ko status repatriirane osebe ne predstavlja merila za presojo njegovih dejanskih zaslug.

Ocenjujemo, da je trajno priznavalnino utemeljeno dodeliti tudi učiteljem slovenskega jezika, ki niso repatriirane osebe, kadar so s svojim dolgoletnim in neplačanim delom pomembno prispevali k ohranjanju slovenskega jezika in narodne identitete med Slovenci v zamejstvu in po svetu. Takšna razlaga je skladna z namenom zakona, načelom enakosti ter temeljnim poslanstvom Republike Slovenije kot matične domovine vseh Slovencev zunaj njenih meja.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

S spremembami in dopolnitvami zakona se razširja krog upravičencev do trajnih priznavalnin tako, da se poleg repatriiranih oseb pravica do trajne priznavalnine omogoči tudi drugim posameznikom, ki so brezplačno poučevali slovenski dopolnilni pouk v zamejstvu in po svetu in tako s svojim dolgoletnim neplačanim delom bistveno prispevali k ohranjanju slovenskega jezika, kulture, identitete in povezanosti Slovencev zunaj Republike Slovenije z matično domovino. Takšna rešitev temelji na ugotovitvi, da je namen instituta trajne priznavalnine predvsem priznanje posebnih zaslug in življenjskega prispevka posameznikov

k ohranjanju slovenstva zunaj meja Republike Slovenije, pri čemer status repatriirane osebe ni nujno povezan z obsegom ali pomenom njihovega prispevka.

Kazalniki za spremljanje doseganja cilja so:
- število vseh dodeljenih priznavalnin,
- število priznavalnin, dodeljenih repatriiranim osebam,
- število priznavalnin, dodeljenih drugim osebam.

2.2 Načela

Predlagana ureditev odpravlja neupravičeno razlikovanje med posamezniki, ki so opravljali vsebinsko primerljivo delo v korist slovenskih skupnosti zunaj Republike Slovenije, ter omogoča enakopravnejše vrednotenje njihovih zaslug. Posebej pomembno je to pri učiteljih slovenskega jezika in slovenskega dopolnilnega pouka, ki so pogosto več desetletij prostovoljno ali za simbolično plačilo opravljali dejavnost, ki je bistveno prispevala k ohranjanju slovenskega jezika med mlajšimi generacijami Slovencev v zamejstvu in po svetu.

S tem se krepi uresničevanje temeljnega načela, da so Slovenci v zamejstvu in po svetu enakovreden del enotnega slovenskega naroda ter da je skrb za ohranjanje njihove narodne in kulturne identitete ena izmed temeljnih nalog Republike Slovenije.

2.3 Poglavitne rešitve

Razširitev kroga upravičencev do trajnih priznavalnin
Predlog zakona širi krog upravičencev do trajnih priznavalnin, ki jih ureja 85. člen Zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (ZORSSZNM). Pravica do trajne priznavalnine se ne omejuje več zgolj na repatriirane osebe, ki so brezplačno poučevale slovenski dopolnilni pouk v zamejstvu in po svetu, temveč se omogoča dodelitev trajne priznavalnine tudi drugim posameznikom, ki so brezplačno poučevali slovenski dopolnilni pouk v zamejstvu in po svetu in tako s svojim dolgoletnim neplačanim delom bistveno prispevali k ohranjanju slovenskega jezika, kulture, identitete in povezanosti Slovencev zunaj Republike Slovenije z matično domovino.

Posebno priznanje učiteljem slovenskega jezika in dopolnilnega pouka, ki so poučevali brezplačno
Med upravičence se izrecno vključujejo učitelji slovenskega jezika in slovenskega dopolnilnega pouka v zamejstvu in po svetu, ki so več let ali desetletij poučevali slovenski jezik in za svoje delo niso prejemali plačila, s svojim delom pa so pomembno prispevali k medgeneracijskemu prenosu slovenskega jezika in kulturne identitete. Njihov prispevek se priznava ne glede na status repatriirane osebe.

Uveljavitev načela enakega obravnavanja primerljivih zaslug
Predlagana ureditev odpravlja razlikovanje med osebami, ki so opravljale primerljivo delo v korist slovenskih skupnosti zunaj Republike Slovenije, vendar so bile do sedaj različno obravnavane zgolj zaradi različnega pravnega statusa. Merilo za pridobitev priznavalnine postajajo predvsem dejanske zasluge in prispevek posameznika k ohranjanju slovenstva.

Krepitev skrbi Republike Slovenije za Slovence zunaj njenih meja
Predlagane spremembe prispevajo k učinkovitejšemu uresničevanju temeljnega načela, da so Slovenci v zamejstvu in po svetu enakovreden del enotnega slovenskega naroda. Z dodatnim priznavanjem posameznikov, ki pomembno prispevajo k ohranjanju slovenstva, se krepi trajna povezanost Republike Slovenije z njenimi narodnimi skupnostmi zunaj državnih meja.

3. Ocena finančnih posledic predloga zakona za državni proračun in druga javna finančna sredstva

- **Predpis ima učinek na blagajne javnega financiranja (državni proračun, občinski proračuni ter pokojninska in zdravstvena blagajna) oziroma drugih subjektov javnega sektorja.**

Novela Zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja bo imela dodatne finančne posledice na proračun Republike Slovenije zaradi razširitve kroga upravičencev do trajnih priznavalnin. Ocena potrebnih sredstev za izplačilo trajnih priznavalnin znaša 75.000 EUR na leto. Trajne priznavalnine se bodo izplačevale iz proračunske postavke 5500 - Podpora Slovencem po svetu, odprte pri Uradu Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

4. Navedba, da so sredstva za izvajanje zakona v državnem proračunu zagotovljena, če predlog zakona predvideva porabo proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet

Finančna sredstva za izvajanje novele so zagotovljena v predlogu proračuna Republike Slovenije za leto 2027 v višini 75.000 EUR pri proračunskem uporabniku Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu na proračunski postavki 5500 - Podpora Slovencem po svetu.

5. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih in prilagojenosti predlagane ureditve pravu Evropske unije

5.1 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Drugi pravni sistemi niso bili predmet proučevanja.

5.2 Prikaz ureditve v pravnem redu Evropske unije

Predlog ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

5.3 Prikaz ureditve v posameznih državah članicah Evropske unije

Hrvaška

Republika Hrvaška namenja pomembna sredstva za ohranjanje hrvaškega jezika in identitete med izseljenci, predvsem prek štipendij, financiranja jezikovnih programov in podpore organizacijam Hrvatov v tujini. Sistem je usmerjen v podporo dejavnosti in izobraževanja, delo na področju ohranjanja jezika in narodne identitete pa šteje za dejavnost posebnega nacionalnega pomena, ne glede na to, ali jo opravljajo povratniki ali člani izseljenske skupnosti.

Madžarska

Madžarska izvaja obsežen program Hungarian Diaspora Scholarship, namenjen pripadnikom madžarske diaspore po svetu. Poleg izobraževalne podpore obstajajo tudi posebna priznanja za osebne dosežke in prispevek skupnosti. Tudi v tem primeru ni odločilen status povratnika, ampak dejanska povezanost z diasporo in prispevek k ohranjanju madžarske identitete. Madžarski model temelji na načelu, da je treba podpirati vse, ki prispevajo k ohranjanju narodne skupnosti zunaj matične države, ne glede na njihov poseben pravni status.

Italija

Italija spodbuja ohranjanje italijanskega jezika in kulture v zamejstvu ter po svetu prek zelo razvitega sistema, ki združuje šolstvo, kulturno diplomacijo, napotene učitelje, financiranje lokalnih organizacij in univerzitetne programe. Osrednji nosilec tega sistema je Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale (MAECI). Vzpostavljen je sistem Sistema della Formazione Italiana nel Mondo (SFIM), globalna mreža izobraževalnih ustanov za širjenje italijanskega jezika in kulture v tujini. Sistem vključuje italijanske državne šole v tujini, zasebne italijanske šole, italijanske oddelke v tujih šolah, lektorate italijanščine na tujih univerzah, tečaje jezika in kulture, druge kulturne in izobraževalne pobude. Italijanska

država financira programe poučevanja italijanskega jezika in kulture tudi prek posebnih neprofitnih organizacij (Enti gestori), ki izvajajo kurikularni pouk v lokalnih šolah, izvenšolske tečaje italijanščine, kulturne projekte ter pripravo in distribucijo učnih gradiv. Po podatkih MAECI je bilo v šolskem letu 2023/2024 financiranih več deset organizacij po Evropi, Ameriki, Avstraliji in Afriki, ki so izvedle na tisoče tečajev italijanskega jezika.
Pomembna posebnost italijanskega modela je ta, da država v tujino pošilja lastne učitelje in lektorje. Ti delujejo v italijanskih šolah, v mednarodnih in dvojezičnih šolah, na univerzah ter v programih italijanskega jezika in kulture. Za šolsko leto 2024/2025 je bilo v tujini zaposlenih 122 učiteljev, ki jih je neposredno napotila italijanska država.

Eno najpomembnejših orodij italijanske kulturne diplomacije je mreža Instituti Italiani di Cultura, ki po svetu organizira jezikovne tečaje, kulturne dogodke, predavanja, literarne in umetniške programe ter skrbi za certificiranje znanja italijanščine.

Italija ne podpira zgolj institucij, ampak tudi razvoj učiteljev, katerim nudi usposabljanja, strokovne programe univerz in spletna izobraževanja in specializirane didaktične programe.

Italija prav tako financira štipendije za študij jezika in kulture, tečaje na univerzah za tujce, programe za potomce italijanskih izseljencev in spletno izobraževanje prek konzorcija ICoN - Italian Culture on the Net.

Italija pozna še različne oblike državnih in družbenih priznanj za zaslužne posameznike italijanskih skupnosti po svetu, poudarek je na odlikovanjih, priznanjih in podpori dejavnostim skupnosti.

6. Presoja posledic

6.1 Presoja administrativnih posledic

Predlog nima administrativnih posledic.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki

Predlog nima posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo

Predlog nima posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje

a) Predpis ima učinek na Slovence v zamejstvu in po svetu.

- **Predpis ima pozitiven učinek na položaj Slovencev v zamejstvu in po svetu, na njihovo sodelovanje oziroma odnos z Republiko Slovenijo ter na slovenski jezik in kulturo v zamejstvu in po svetu.**

Predpis izboljšuje položaj Slovencev v zamejstvu in po svetu in njihovo sodelovanje oziroma odnos z Republiko Slovenijo.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog nima posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

Ni podatka.

7. Prikaz sodelovanja javnosti

Gradivo ni bilo predmet sodelovanja z javnostjo.

8. Zunanji strokovnjak oziroma pravna oseba, ki je sodelovala pri pripravi predloga zakona

Pri pripravi predpisa ni sodeloval zunanji strokovnjak oziroma pravna oseba.

9. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- Suzana Lep Šimenko, ministrica brez resorja, pristojna za področje odnosov med Republiko Slovenijo in avtohtono slovensko narodno skupnostjo v sosednjih državah ter med Republiko Slovenijo in Slovenci po svetu
- dr. Helena Jaklitsch, državna sekretarka na Uradu Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu
- Suzana Martinez, sekretarka, vodja Sektorja za Slovence po svetu

II. BESEDILO ČLENOV

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja

1. člen

V Zakonu o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (Uradni list RS, št. 43/06, 76/10, 206/21 – ZDUPŠOP in 100/25) se v 32. členu v prvem odstavku:

– v 1. točki črta beseda »evropskih«;

– v 3. točki besedilo »izvenevropskih državah« nadomesti z besedilom »državah, kjer ni organiziran pouk iz 1. točke tega odstavka,«;

– v 7. točki se na koncu pika nadomesti s podpičjem in za njo doda nova, 8. točka, ki se glasi:

»8. spodbuja izvajanje drugih oblik slovenskega dopolnilnega pouka, ki niso zajete v 1. točki tega odstavka, in so namenjene poučevanju slovenskega jezika in drugih predmetov v slovenskem jeziku.«.

V drugem odstavku se drugi stavek spremeni tako, da se glasi:

»Pri izvajanju nalog iz 3., 4. in 8. točke prejšnjega odstavka sodeluje tudi urad.«.

2. člen

Za 33. členom se dodata novi, 33.a in 33.b člen, ki se glasita:

»33.a člen

(1) Republika Slovenija dodeljuje trajne priznavalnine osebam, ki so dopolnile starost 70 let in so vsaj 15 let redno poučevale slovenski dopolnilni pouk iz 8. točke prvega odstavka 32. člena v zamejstvu ali po svetu ter za svoje delo niso prejemale plačila.

(2) O dodelitvi trajnih priznavalnin odloča urad.

(3) Vloga za pridobitev trajne priznavalnine vsebuje:
– dokazila o krajih in dolžini brezplačnega poučevanja slovenskega dopolnilnega pouka in
– listino, iz katere so razvidni rojstni podatki vlagatelja.

33.b člen

(1) Višina trajne priznavalnine iz prejšnjega člena je odvisna od dobe brezplačnega poučevanja slovenskega dopolnilnega pouka in se odmeri v odstotku od osnovnega zneska minimalnega dohodka, kot je določen s predpisi s področja socialnega varstva, in sicer:
– za poučevanje od 15 do 20 let v višini 30 odstotkov;
– za poučevanje nad 20 do 25 let v višini 35 odstotkov;

– za poučevanje nad 25 do 30 let v višini 40 odstotkov;
– za poučevanje nad 30 let v višini 45 odstotkov.

(2) Odmerjene trajne priznavalnine se v obdobju prejemanja po uradni dolžnosti uskladijo ob vsakokratni spremembi ali uskladitvi osnovnega zneska minimalnega dohodka.

(3) Trajne priznavalnine v višini iz prvega odstavka tega člena se obračunajo vsak mesec, izplačujejo pa enkrat letno, v mesecu januarju za preteklo leto.

(4) Pravica do trajne priznavalnine ni prenosljiva in preneha s smrtjo upravičenca.

(5) Finančna sredstva za izplačevanje trajnih priznavalnin zagotavlja urad, izplačuje pa jih Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.«.

3. člen

V 85. členu se drugi odstavek črta.

V tretjem odstavku, ki postane drugi odstavek, se črta besedilo: »prvega in«.

Četrti odstavek, ki postane tretji odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Podrobnejše pogoje in postopke za pridobitev trajne priznavalnine iz prvega odstavka tega člena ter kriterije za določitev njene višine določi vlada.«.

4. člen

V 88. členu se v drugem odstavku v prvem stavku besedilo »drugega odstavka 85. člena« nadomesti z besedilom: »33.a člena«.

5. člen

90.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»90.a člen

(1) Urad vodi evidenco o osebah, ki prejemajo trajno priznavalnino po 33.a členu, ministrstvo, pristojno za kulturo, pa o osebah, ki prejemajo trajno priznavalnino po 85. členu tega zakona.

(2) Evidenca, ki jo vodi urad, vsebuje osebno ime, datum in kraj rojstva prejemnika, podatke o trajanju poučevanja, organizaciji, kraju in državi delovanja, višini trajne priznavalnine ter o davčni številki, če jo prejemnik ima.

(3) Evidenca, ki jo vodi ministrstvo, pristojno za kulturo, vsebuje podatke o prejemniku, navedene od prve do šeste alineje 89. člena tega zakona, podatke o delovanju prejemnika na področju ohranjanja in razvoja slovenstva ter slovenske kulture v tujini, višini priznavalnine in o davčni številki, če jo prejemnik ima.«.

KONČNI DOLOČBI

6. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Uredba o trajnih priznavalninah učiteljem slovenskega dopolnilnega pouka (Uradni list RS, št. 26/11).

7. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:
S predlagano spremembo se odpravlja geografska omejitev pri organizaciji dopolnilnega pouka slovenskega jezika in nudenju pomoči pri pouku slovenskega jezika na evropske oziroma izvenevropske države. Po veljavni ureditvi je organizacija dopolnilnega slovenskega jezika in kulture omejena na evropske države, pomoč pri pouku slovenskega jezika pa na izvenevropske države.

Takšna razmejitev ne odraža več dejanskih potreb slovenskih skupnosti po svetu in po nepotrebnem omejuje možnosti prilagajanja oblik podpore konkretnim okoliščinam v posameznih državah. Slovenske skupnosti zunaj Republike Slovenije se med seboj razlikujejo glede številčnosti, organiziranosti, razpoložljivih kadrovskih virov in drugih pogojev za izvajanje pouka slovenskega jezika. Potrebe po organiziranem dopolnilnem pouku oziroma po drugih oblikah podpore pri učenju slovenskega jezika zato niso odvisne od geografske lege države, temveč od dejanskih okoliščin in potreb posamezne skupnosti. V nekaterih izvenevropskih državah obstajajo pogoji za izvajanje organiziranega dopolnilnega pouka, medtem ko je lahko v posameznih evropskih državah zaradi manjšega števila učencev ali drugih okoliščin primernejša drugačna oblika pomoči. Predlagana ureditev zato omogoča večjo prožnost pri izvajanju ukrepov za ohranjanje slovenskega jezika in kulture med Slovenci po svetu. Pristojnim organom omogoča, da glede na potrebe posamezne skupnosti izberejo najustreznejšo obliko podpore, ne da bi bili pri tem omejeni z delitvijo na evropske in izvenevropske države.
S tem se zagotavlja enakopravnejša obravnava slovenskih skupnosti v tujini ter učinkovitejše uresničevanje cilja ohranjanja in razvoja slovenskega jezika, kulture in identitete med Slovenci zunaj Republike Slovenije. Predlagana sprememba hkrati sledi sodobnim migracijskim in demografskim razmeram ter omogoča bolj smotrno in ciljno usmerjeno uporabo razpoložljivih sredstev za podporo učenju slovenskega jezika po svetu.

K 2. členu:
Z novim členom se priznava poseben pomen poučevanju slovenskega jezika in drugih predmetov v slovenskem jeziku, ki poteka zunaj javnih in zasebnih vzgojno-izobraževalnih institucij, v katerih se izvajajo redni izobraževalni programi. Gre za različne oblike neinstitucionalnega izobraževanja, ki se izvajajo predvsem v slovenskih društvih, kulturnih organizacijah, verskih skupnostih in drugih oblikah povezovanja Slovencev po svetu ter pomembno prispevajo k ohranjanju slovenskega jezika, kulture in narodne identitete. Takšno poučevanje v veliki meri temelji na dolgoletnem prostovoljnem delu posameznikov, ki s svojo predanostjo omogočajo prenos slovenskega jezika in kulturne dediščine na mlajše generacije. V številnih okoljih zunaj Republike Slovenije predstavljajo prav te oblike poučevanja edino ali najpomembnejšo možnost za učenje slovenskega jezika, zlasti tam, kjer zaradi organizacijskih, geografskih ali drugih razlogov ni mogoče izvajati formalnih izobraževalnih programov ali organiziranega dopolnilnega pouka.
Zaradi njihovega izjemnega in dolgotrajnega prispevka k ohranjanju slovenskega jezika, kulture in identitete med Slovenci zunaj Republike Slovenije se uvaja možnost dodelitve trajnih priznavalnin izvajalcem takšnega pouka. Namen priznavalnin ni zagotavljanje socialne varnosti, temveč priznanje za posebno pomemben prispevek k uresničevanju javnega interesa Republike Slovenije na področju skrbi za Slovence zunaj njenih meja.
Pogoji in postopek za dodelitev priznavalnin se določajo po vzoru veljavne ureditve glede trajnih priznavalnin repatriiranim osebam, s čimer se zagotavljata enotnost pravnega sistema ter uporaba že uveljavljenih postopkovnih pravil in kriterijev odločanja. Sredstva za izplačevanje priznavalnin zagotavlja Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, saj gre za dejavnost, ki neposredno prispeva k uresničevanju njegovih zakonskih nalog na področju ohranjanja slovenskega jezika, kulture in identitete med Slovenci po svetu.
Predlagana ureditev tako krepi podporo neinstitucionalnim oblikam poučevanja slovenskega jezika, priznava pomembno vlogo prostovoljcev ter izraža trajno zavezanost Republike Slovenije ohranjanju slovenstva zunaj njenih meja.

K 3. členu:
Predlagana sprememba 85. člena Zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja pomeni prilagoditev obstoječe ureditve trajnih priznavalnin zaradi razširitve kroga upravičencev z novim 33.a členom.

Z odpravo drugega odstavka 85. člena se črta dosedanja ureditev, ki je vsebovala posebne zakonske določbe glede trajnih priznavalnin repatriiranim osebam, ki so poučevale slovenski dopolnilni pouk v zamejstvu in po svetu ter za svoje delo niso prejemale plačila. Ker novi 33.a člen zajema tudi te upravičence, ohranjanje obstoječe določbe ni več potrebno.
Posledično se v dosedanjem tretjem odstavku, ki postane drugi odstavek, črta sklic na »prvega in« odstavka, saj se po črtanju drugega odstavka vsebina določbe nanaša le še na en odstavek.
Spremenjeni četrti odstavek, ki postane tretji odstavek, ureja zakonsko pooblastilo Vladi Republike Slovenije za določitev podrobnejših pogojev in postopkov za pridobitev trajne priznavalnine iz prvega odstavka ter kriterijev za določitev njene višine.

K 4. členu:
Predlagana dopolnitev besedila 88. člena sledi predlogu dodanega novega 33.a člena in ureja zbiranje in varstvo osebnih podatkov tudi za upravičence iz novega 33.a člena.

K 5. členu:
Predlagana dopolnitev besedila 90.a člena sledi predlogu dodanega novega 33.a člena in ureja vodenje evidenc tudi za upravičence do trajnih priznavalnin iz novega 33.a člena.

K 6. členu:
Vsebina Uredbe o trajnih priznavalninah učiteljem slovenskega dopolnilnega pouka je smiselno povzeta v nova 33.a in 33.b člen, zato njeno ohranjanje ni potrebno.

K 7. členu:
Člen določa uveljavitev zakona. Ta začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja
(Uradni list RS, št. 43/06, 76/10, 206/21 – ZDUPŠOP in 100/25)

32. člen

(1) Republika Slovenija zagotavlja Slovencem v zamejstvu in po svetu pogoje za ohranjanje in učenje slovenskega jezika. V ta namen:

1. organizira v evropskih državah, kjer živijo slovenski izseljenci in zdomci dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture za otroke, mladostnike in odrasle ter omogoča štipendije za njihovo udeležbo na tistih šolah slovenskega jezika v Sloveniji, ki so namenjene poučevanju slovenskega jezika za Slovence zunaj Republike Slovenije;

2. zagotavlja finančna sredstva za plačevanje najemnin za učne prostore v krajih, kjer izvajanje slovenskega dopolnilnega pouka ni mogoče v javnih izobraževalnih ustanovah;

3. nudi v izvenevropskih državah pomoč pri pouku slovenskega jezika za otroke, mladostnike in odrasle:

- v obliki strokovnega izpopolnjevanja učiteljev v Sloveniji in v tujini,

- pošiljanja učbenikov in drugih učnih sredstev ter

- delnega kritja materialnih stroškov, ki nastajajo pri pouku,

- zagotavljanja štipendij za udeležbo na tistih šolah slovenskega jezika v Sloveniji, ki so namenjene poučevanju slovenskega jezika za Slovence zunaj Republike Slovenije;

4. zagotavlja dodatno strokovno in jezikovno izpopolnjevanje učiteljev in vzgojiteljev, ki delujejo na slovenskih oziroma dvojezičnih vzgojno-izobraževalnih zavodih v zamejstvu in štipendije za udeležbo zamejskih otrok, mladostnikov ter odraslih na šolah slovenskega jezika v Sloveniji, ki so namenjene poučevanju slovenskega jezika za Slovence zunaj Republike Slovenije;

5. organizira strokovno poučne ekskurzije za učence in dijake;

6. vključuje zamejske šole v šolska tekmovanja in druge aktivnosti v Sloveniji;

7. podpira razvoj učenja slovenskega jezika na daljavo z uporabo sodobnih informacijsko komunikacijskih tehnologij.

(2) Za uresničevanje nalog iz prejšnjega odstavka tega člena je zadolženo ministrstvo, pristojno za šolstvo in šport, ter ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Pri uresničevanju nalog iz tretje in četrte alinee prejšnjega odstavka tega člena sodeluje tudi urad. Izvajalci so javne in zasebne vzgojne inštitucije rednih izobraževalnih programov.

85. člen

(1) Republika Slovenija dodeli trajne priznavalnine repatriiranim osebam, ki so dopolnile starost 70 let in so pomembneje prispevale k ohranitvi in razvoju slovenstva in slovenske kulture v tujini. O dodelitvi trajnih priznavalnin po tem odstavku odloča ministrstvo, pristojno za kulturo, ki je tudi pristojno za njihovo financiranje.

(2) Republika Slovenija dodeli trajne priznavalnine repatriiranim osebam, ki so dopolnile starost 70 let in so vsaj 15 let poučevale slovenski dopolnilni pouk v zamejstvu in po svetu ter za svoje delo niso prejemale plačila. O dodelitvi trajnih priznavalnin po tem odstavku odloča urad, ki je tudi pristojen za njihovo financiranje.

(3) Pravica iz prvega in prejšnjega odstavka ni prenosljiva in preneha s smrtjo upravičenca.

(4) Podrobnejši pogoji in postopki za pridobitev trajne priznavalnine iz prvega odstavka tega člena in trajne priznavalnine iz drugega odstavka tega člena ter kriteriji za določitev njihove višine se določijo z uredbama vlade.

88. člen

(1) Zaradi vodenja evidenc, spremljanja stanja in odločanja o pravicah in dolžnostih, določenih s tem zakonom, zbirata urad in ministrstvo, pristojno za kulturo, osebne in druge podatke.

(2) Urad zbira podatke iz naslova podeljevanja statusa Slovenca brez slovenskega državljanstva, dodeljevanja in izplačevanja trajnih priznavalnin iz drugega odstavka 85. člena tega zakona, repatriacije in medijske oskrbe. Ministrstvo, pristojno za kulturo, zbira podatke iz naslova dodeljevanja in izplačevanja trajnih priznavalnin iz prvega odstavka 85. člena tega zakona.

(3) Podatke pridobivata urad in ministrstvo, pristojno za kulturo, neposredno od oseb, na katere se ti podatki nanašajo, od pristojnih državnih organov, od diplomatsko-konzularnih predstavništev Republike Slovenije, od nepridobitnih oseb zasebnega prava oziroma njihovih pravnih oseb v tujini, kot so slovenske rimokatoliške misije in misije drugih verskih skupnosti, slovenske izseljenske organizacije v Sloveniji in po svetu in drugi, od organov samoupravnih lokalnih skupnosti, od nosilcev javnih pooblastil ter od drugih oseb javnega in zasebnega prava v Republiki Sloveniji in tujini.

(4) Podatke so dolžni organi iz prejšnjega odstavka posredovati uradu in ministrstvu, pristojnemu za kulturo, brezplačno na njuno zahtevo.

(5) Osebne podatke, s katerimi razpolagajo nepridobitne osebe zasebnega prava oziroma njihove pravne oseb v tujini, kot so slovenske rimokatoliške misije in misije drugih verskih skupnosti, slovenske izseljenske organizacije v Sloveniji in po svetu in drugi ter druge osebe javnega in zasebnega prava iz tujine, pridobivata urad in ministrstvo, pristojno za kulturo, po dogovoru o načinu posredovanja osebnih podatkov. Osebni podatki se uradu in ministrstvu, pristojnemu za kulturo, posredujejo na podlagi pisnih privolitev posameznikov, na katere se nanašajo.

(6) Urad in ministrstvo, pristojno za kulturo, zbirata, obdelujeta, upravljata, posredujeta in shranjujeta osebne ter druge podatke, potrebne za izvajanje nalog, določenih s tem zakonom, v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov in mednarodnimi konvencijami o varstvu osebnih podatkov.

90.a člen

(1) Ministrstvo, pristojno za kulturo, in urad vodita evidenci podatkov o osebah, ki prejemajo trajne priznavalnine iz 85. člena tega zakona.

(2) Evidenca, ki jo vodi ministrstvo, pristojno za kulturo, vsebuje podatke o prejemniku, navedene od prve do šeste alineje 89. člena tega zakona, podatke o delovanju prejemnika na področju ohranjanja in razvoja slovenstva ter slovenske kulture v tujini, višini priznavalnine in o davčni številki, če jo prejemnik ima.

(3) Evidenca, ki jo vodi urad, vsebuje podatke o prejemniku, navedene od prve do šeste alineje 89. člena tega zakona, podatke o trajanju poučevanja, organizaciji, kraju in državi delovanja, višini priznavalnine ter o davčni številki, če jo prejemnik ima.

V. PREDLOG ZA OBRAVNAVO PREDLOGA ZAKONA PO NUJNEM ALI SKRAJŠANEM POSTOPKU

Vlada Republike Slovenije predlaga, da se predlog sprememb in dopolnitev zakona obravnava in sprejme po skrajšanem postopku v skladu s prvim odstavkom 142. člena Poslovnika državnega zbora, ker gre za manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakona, ki ne zahtevajo obsežnejše obravnave.

VI. PRILOGE

Priloge niso priložene.